

Ontstaan

Voor 1200 hadden de mensen – bij ons althans - slechts één naam: een voornaam. Omdat ze over het algemeen in kleine gemeenschappen leefden zorgde dat niet echt voor verwarring.

Vb: - Romeinse namen: - Caius (voorn.) Julius (famn.) Caesar (= de harige)
(bijnaam)

- Marcus (voorn.) Tullius (famn.) Cicero (bijnaam)

- Germaanse namen: Bruno huwt met Hildegonde. Het kind wordt Brunhilde.

Door de groei van de bevolking, het groeiend handelsverkeer en de opkomst van de steden ontstond in de 12e eeuw de noodzaak om personen en generaties te onderscheiden.

Aanduidingen als: de jonge, de oude, junior of senior na een voornaam alleen volstaan ca 1300 niet meer.

Officieel was er nog geen sprake van familienamen, maar officieus raakten die wel geleidelijk aan in zwang. Wanneer er meer dan één Jan in een dorp woonde, kregen die allemaal een bijnaam, vaak gebaseerd op uiterlijke kenmerken. De blonde Jan werd dan bijvoorbeeld 'Jan De Witte' en de lange Jan 'Jan De Grote'.

In die begintijd stierven bijnamen af op het moment dat de drager ervan doodging. Maar omdat de bevolking bleef aangroeien, werden ze geleidelijk aan erfelijk. De aanvangsdata van de familienamen verschilt van streek tot streek

Vanaf de late middeleeuwen werd deze tweede naam een erfelijke familienaam van vader op zoon.

Op 6 Fructidor an 2 (= 23.08.1794) werd het in België een ieder bij decreet verboden een andere naam te voeren dan deze die vermeld stond in de geboorteakte. vanaf dat moment moest elk kind dat geboren werd de familienaam van de vader dragen.

Bij keizerlijk decreet (Napoleon) dd. 18.08.1811 werd een ieder in Nederland die nog geen geslachtsnaam had bevolen binnen een jaar een geslachtsnaam aan te nemen.

Velen namen dit niet ernstig met als gevolg geslachtsnamen die hun nageslacht in grote verlegenheid hebben gebracht. Anderen gaven er geen gehoor aan.

Het verschil in schrijfwijze tussen Vlaamse en Nederlandse familienamen komt doordat in Nederland in 1804 de spelling "Siegenbeek" werd ingevoerd. Aangezien de verplichting om de familienaam te registreren in Nederland pas in 1811 werd doorgevoerd zijn de Vlaamse namen ouderwets gespeld (Claes ipv Klaas) en zitten vol met ae, ckx, uy en dergelijke. De Nederlanders werden in de nieuwe spelling geregistreerd en ogen modern.

Bij decreet van 17.05.1813 werd de termijn voor geslachtsaanneming verlengd tot 01.01.1814.

Bij Koninklijk Besluit (Koning Willem I) dd. 05.11.1825 werd het bevel tot aannemen van een geslachtsnaam onder strafbedreiging herhaald.

Vormgeving

A) Patroniemen of Metroniemen = namen afgeleid v/d voornaam van vader of moeder

vb: Jan : Janszoon - Janseune (zoon van Jan) - Janssen - Janssens (zoon van Janssen)

Jacob: Jacobs (of Cobben - Cobbens) - Coppens - Jacquemin

Michaël: Michiels; Matthias: Thijs - Mahieu; Thomas: Maes - Maesen - Masson

-

Massart;

't Serclaes = des heren Claes

B) Namen afgeleid van plaatsnamen

- 1) Naar een bewoonde plaats: stad, dorp, wijk
Vb: Van Aken, Van Parijs, De Lille, Deroubaix;
- 2) Als bijvoegelijk nw (toevoeging van -laar of -man(s))
Vb: Brusselaar(s), Ceulemans, Meysmans;
- 3) Afgeleid van een land of een streek
Vb: De Vrieze (Fries), De Vlaeminck, Vlaemincx, De Waele, De Kempeneer;
- 4) Afgeleid van riviernamen
Vb: Vander Schelde(n), Van Mandele / Vandermandere / Vermandere (Mandel);
- 5) Afleidingen van "gemeene" plaatsen
-biest, -bogaerd, -broek, -dijk, heide, meersch, enz....
Vb: Vander Biest, Vander Beke, Opdebeek, Ackerman(s), Beeckman(s), Schuerman(s);

C) Namen afgeleid van beroepsnamen

1) Handel Nijverheid Uitbating

Vb: Dem(o)(u)lder, Mulders, De Ba(c)(k)ker, Schoenmackers, De Snyder, Snieders;

De Metser, De Zaegher, De Sm(i)(e)t, Sm(e)(i)ts, Puttemans ;

2) Ambten - Waardigheidsbekleders

Vb : De Prins, Deconinck, De Graeve, De Leenheer, Rentmeester, De Coster;

D) Bijnamen

1) Met betrekking tot de fysische kenmerken

- algemeen vb: De Groot(e), De Grijze, Malfait, De Staercke, Sterck(x);

- lichaamsdelen vb: Roodhoofd, Bruynooghe, Goethals, De Vuyst, Crombeen, Hollevoet;

2) Met betrekking tot de moraal

vb: De Soete, De Taeye, De Vriendt, Goeghebeur, Ongena, Sorgeloos, De Wilde;

3) Met betrekking tot gedrag/klederdracht

vb: Blontrock, Langerock;

4) Vergelijking met dieren

vb: De Wolf, Valcke, Vincke, De (Le) Cock, Vlieghe;

5) Vergelijking met planten, bloemen
 vb: Gaublonne, Blaublomme, Roose, Rogge ;

Meest voorkomende familienamen – België en Gewesten (Top 100) op 01/01/2001

België		Brussels Hoofdstedelijk Gewest		Vlaams Gewest		Waals Gewest					
1	Peeters	33.11 3	1	Janssens	1.52 2	1	Peeters	29.32 4	1	Dubois	9.689
2	Janssens	30.99 6	2	Peeters	1.26 3	2	Janssens	26.70 1	2	Lambert	8.928
3	Maes	25.56 7	3	Dubois	1.18 4	3	Maes	22.11 4	3	Martin	6.942
4	Jacobs	20.09 6	4	Jacobs	1.11 2	4	Jacobs	17.10 5	4	Dupont	6.617
5	Mertens	18.69 9	5	Mertens	1.07 4	5	Willems	15.36 9	5	Dumont	6.437
6	Willems	18.54 0	6	Michiels	933	6	Mertens	15.25 3	6	Leclercq	6.373
7	Claes	16.75 7	7	Maes	915	7	Claes	14.35 0	7	Simon	6.275
8	Goossens	16.07 5	8	Nguyen	857	8	Wouters	14.07 0	8	Laurent	5.949
9	Wouters	15.83 4	9	Lambert	825	9	Goossens	13.67 7	9	Lejeune	5.574
10	De Smet	14.25 1	10	Martin	806	10	De Smet	12.76 3	10	Renard	5.520
11	Vermeulen	13.69 3	11	Dupont	795	11	Vermeulen	12.10 0	11	Gérard	5.464
12	Pauwels	13.52 7	12	Goossens	778	12	Pauwels	11.86 1	12	Denis	5.421
13	Dubois	13.15 2	13	Dumont	724	13	Aerts	11.59 5	13	Leroy	5.419
14	Hermans	12.72 6	14	Simon	717	14	Hermans	11.03 5	14	Charlier	5.090
15	Aerts	12.71 2	15	Willems	688	15	Martens	9.907	15	Mathieu	4.966
16	Michiels	12.11 5	16	Leclercq	686	16	De Vos	9.801	16	François	4.789
17	Lambert	12.01 6	17	Laurent	671	17	Michiels	9.599	17	Petit	4.769
18	Martens	11.17 1	18	De Smet	663	18	Claeys	9.315	18	Michel	4.754
19	De Vos	11.02 4	19	De Greef	656	19	De Clercq	9.178	19	Bertrand	4.683
20	Smets	10.89 6	20	Leroy	653	20	Smets	9.097	20	Lemaire	4.567
21	Dupont	10.48 7	21	Pauwels	633	21	Van Damme	8.866	21	Noël	4.516
22	Claeys	10.32 7	22	Denis	626	22	Hendrickx	8.681	22	Evrard	4.458

23	De Clercq	10.29 3	23	François	618	23	Van de Velde	8.385	23	Fontaine	4.386
24	Desmet	10.28 5	24	Wauters	610	24	Desmet	8.107	24	Collard	4.218
25	Hendrickx	10.09 8	25	Stevens	581	25	De Backer	8.069	25	Bernard	4.111
26	Van Damme	10.04 5	26	Claes	575	26	Segers	7.927	26	Marchal	3.968
27	Stevens	9.521	27	Wouters	574	27	Stevens	7.919	27	Thomas	3.948
28	De Backer	9.387	28	Timmermans	571	28	Janssen	7.706	28	Thiry	3.886
29	Janssen	9.345	29	Renard	571	29	Lemmens	7.482	29	Legrand	3.779
30	Devos	9.316	30	De Backer	565	30	Van den Broeck	7.438	30	Servais	3.736
31	Martin	9.075	31	Lefebvre	564	31	Coppens	7.158	31	André	3.724
32	Van de Velde	8.995	32	Desmet	562	32	De Cock	6.907	32	Robert	3.722
33	Segers	8.980	33	Thomas	562	33	Cools	6.856	33	Adam	3.663
34	Lemmens	8.835	34	Devos	551	34	Devos	6.761	34	Bastin	3.572
35	Coppens	8.679	35	Petit	547	35	Verhoeven	6.740	35	Henry	3.562
36	Dumont	8.172	36	Coppens	539	36	Smet	6.503	36	Léonard	3.561
37	Wauters	7.877	37	Fontaine	539	37	De Smedt	6.295	37	Guillaume	3.505
38	Leroy	7.849	38	Smets	528	38	Wauters	6.204	38	Moreau	3.488
39	Van den Broeck	7.833	39	Michel	523	39	De Meyer	6.152	39	Gillet	3.391
40	Leclercq	7.829	40	Lemaire	518	40	De Wilde	5.902	40	Delvaux	3.385
41	Simon	7.738	41	Charlier	512	41	Baert	5.868	41	Carlier	3.352
42	De Cock	7.717	42	Meert	506	42	De Pauw	5.832	42	Lefebvre	3.342
43	Verhoeven	7.489	43	Mathieu	501	43	Verheyen	5.794	43	Louis	3.309
44	Cools	7.456	44	Gérard	500	44	Verstraete	5.749	44	Antoine	3.238
45	Laurent	7.441	45	De Coster	489	45	Lauwers	5.735	45	Hubert	3.217
46	François	7.333	46	Moreau	482	46	De Ridder	5.556	46	Toussaint	3.164
47	De Smedt	7.072	47	Bertrand	482	47	Geerts	5.434	47	Lebrun	3.158
48	Declercq	7.043	48	De Smedt	479	48	Declercq	5.424	48	Jacques	3.078
49	Smet	7.035	49	De Ridder	479	49	Lenaerts	5.411	49	Remy	3.041
50	Denis	7.024	50	Lebrun	462	50	Thys	5.383	50	Cornet	3.021
51	Thys	6.995	51	Rousseau	459	51	Lambrechts	5.365	51	Lecomte	3.012
52	Renard	6.833	52	Carlier	457	52	Verbeke	5.352	52	Goffin	2.956
53	De Meyer	6.769	53	Van Damme	455	53	Cornelis	5.335	53	Grégoire	2.933
54	Thomas	6.761	54	Hendrickx	451	54	Wuyts	5.304	54	Collin	2.905
55	Timmermans	6.736	55	Noël	444	55	Verlinden	5.303	55	Michaux	2.878
56	Lejeune	6.623	56	Lejeune	439	56	Verschueren	5.265	56	Maréchal	2.871
57	De Pauw	6.567	57	Segers	437	57	Moens	5.242	57	Meunier	2.777
58	Baert	6.567	58	Hermans	432	58	Bosmans	5.204	58	Janssens	2.773
59	De Wilde	6.543	59	André	428	59	Bogaert	5.164	59	Rousseau	2.730
60	De Ridder	6.510	60	Bernard	426	60	Vandenbergh e	5.138	60	Libert	2.716
61	Lauwers	6.398	61	Yilmaz	421	61	Vermeiren	5.110	61	Georges	2.650
62	Lenaerts	6.384	62	De Vos	418	62	Van Dyck	5.082	62	Schmitz	2.640
63	Verstraete	6.365	63	Evrard	417	63	Bogaerts	5.056	63	Poncelet	2.638
64	Lambrechts	6.359	64	Vermeulen	413	64	Timmermans	5.033	64	Gilson	2.629

65	Gérard	6.292	65	Marchal	411	65	Vermeersch	4.889	65	Roland	2.618
66	Petit	6.241	66	Borremans	409	66	Christiaens	4.863	66	Piette	2.617
67	Vandenbergh e	6.221	67	Jacques	405	67	Bauwens	4.773	67	Bodart	2.592
68	Verheyen	6.166	68	Toussaint	398	68	Verstraeten	4.727	68	Lacroix	2.546
69	Mathieu	6.162	69	Moens	393	69	Heylen	4.724	69	Maes	2.538
70	Lemaire	6.157	70	Desmedt	390	70	Pieters	4.681	70	Peeters	2.526
71	Geerts	6.152	71	Robert	390	71	Van den Bossche	4.678	71	Willems	2.483
72	Charlier	6.125	72	Delvaux	387	72	Thijs	4.609	72	Delhayé	2.480
73	Cornelis	6.088	73	Adam	382	73	Van Hoof	4.580	73	Gilles	2.467
74	Bogaert	6.087	74	Legrand	380	74	Jansen	4.541	74	Descamps	2.460
75	Bauwens	6.086	75	Henry	379	75	Goethals	4.529	75	Massart	2.451
76	Moens	6.013	76	Heymans	371	76	Lievens	4.511	76	Lefèvre	2.407
77	Christiaens	6.001	77	Hubert	371	77	Ceulemans	4.491	77	Collignon	2.405
78	Verbeke	5.999	78	Louis	362	78	Dierckx	4.479	78	Mertens	2.372
79	Bosmans	5.862	79	Gillet	361	79	Claessens	4.429	79	Boulangier	2.368
80	Verlinden	5.844	80	Antoine	358	80	Simons	4.415	80	Etienne	2.365
81	Verschueren	5.788	81	Vandeveldé	351	81	De Groote	4.411	81	Mahieu	2.330
82	Wuyts	5.785	82	Yildirim	351	82	Verhaeghe	4.392	82	Urbain	2.253
83	Bertrand	5.746	83	Guillaume	344	83	Vercammen	4.391	83	Delfosse	2.227
84	Michel	5.741	84	Servais	344	84	Van Hecke	4.335	84	Dethier	2.216
85	Bogaerts	5.637	85	De Cock	342	85	Van Acker	4.307	85	Deprez	2.179
86	Deprez	5.629	86	Aerts	336	86	Nijs	4.298	86	Lecocq	2.165
87	Vermeiren	5.617	87	De Clercq	336	87	Verhaegen	4.180	87	Pierre	2.159
88	Fontaine	5.596	88	Cornelis	334	88	Vervoort	4.156	88	Jacquet	2.124
89	Carlier	5.574	89	Mahieu	334	89	Roels	4.154	89	Pirotte	2.109
90	Noël	5.527	90	Martens	333	90	De Coninck	4.147	90	Hardy	2.108
91	Van Dyck	5.507	91	De Boeck	332	91	Verbruggen	4.142	91	Parmentie r	2.098
92	Verstraeten	5.457	92	Hanssens	328	92	Luyten	4.120	92	Brasseur	2.090
93	Vermeersch	5.401	93	Christiaens	324	93	Raes	4.117	93	Piron	2.086
94	Claessens	5.396	94	Declercq	319	94	Verhelst	4.112	94	Nicolas	2.070
95	Simons	5.328	95	Van Belle	318	95	Somers	4.034	95	Herman	2.050
96	Jansen	5.289	96	Goffin	317	96	De Winter	4.025	96	Masson	2.041
97	Evrard	5.287	97	Verhoeven	316	97	Verbeeck	4.019	97	Cuvelier	2.032
98	Beckers	5.232	98	Sterckx	316	98	Daems	3.986	98	Devos	2.004
99	Pieters	5.215	99	Vanderlinde n	316	99	Matthys	3.959	99	Bodson	2.003
100	Adam	5.204	100	Bastin	313	100	De Bruyn	3.950	100	Pirard	1.994

Situatie op 1 januari 2001.